

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **STOP černým skládkám, o. s.**, se sídlem Šimanov 67, Větrný Jeníkov, zast. JUDr. Eliškou Vranou, advokátkou se sídlem Na Pankráci 1724, Praha 4, proti žalovanému: **Krajský úřad kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 57, Jihlava, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2011, č.j. 31 A 66/2010 - 118,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobce podal u Krajského soudu v Brně žalobu proti výroku č. 1 rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 7. 2010, č. j. KUJI 55909/2010, jímž žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Jihlavy, stavebního úřadu, ze dne 24. 2. 2010, č. j. SÚ/1608/2008 - 6, podle § 92 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád jako nepřípustné.

Součástí žaloby učinil žalobce rovněž žádost o osvobození od soudních poplatků, v níž mj. odkázal na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publikované pod č. 2099/2010 Sb. NSS. Žalobce poukázal na to, že podle uvedeného usnesení rozšířeného senátu není a priori vyloučeno, aby od soudních poplatků bylo osvobozeno občanské sdružení, byť by u něho bylo možné předpokládat, že se bude v rámci své činnosti domáhat soudní ochrany. Z rozhodnutí rozšířeného senátu podle žalobce vyplývá, že žádost o osvobození od soudních poplatků

má být zamítnuta pouze v případech, kdy právnická osoba dlouhodobě a úmyslně nevytváří materiální základ pro svoji činnost spočívající ve vedení soudních sporů, a to s cílem přenášet finanční zátěž s tím spojenou na stát. Žalobce poukazoval na svůj nevýdělečný charakter a na své aktuální majetkové poměry, které dokládal vyplněným formulářem o těchto poměrech. Zároveň uváděl, že byl již účastníkem řízení ve více soudních sporech, v nichž ze svých prostředků hradil jak soudní poplatky, tak náklady právního zastoupení. I v probíhajícím řízení o předmětné žalobě žalobce ze svých prostředků hradí náklady právního zastoupení a nehodlá tudíž soud žádat o ustanovení zástupce. Z toho je podle žalobce zřejmé, že důvodem podání žádosti o osvobození od soudních poplatků v daném případě není to, že by dlouhodobě a úmyslně nevytvářel materiální podmínky pro financování této své činnosti, ale reálný stav občanského sdružení s malou členskou základnou a s teritoriálně omezeným zaměřením, které se i s ohledem na délku probíhajících řízení, jichž se účastní, dostalo do určité finanční tísně.

Usnesením ze dne 13. 9. 2010, č. j. 31 A 66/2010 - 28, krajský soud žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl. Krajský soud měl za to, že žalobce jedná v souvislosti se svou činností, k níž musí disponovat též přiměřeným materiálním zabezpečením. Sama skutečnost, že žalobce nemá prostředky na finanční zajištění své činnosti v nezbytném rozsahu, nemůže znamenat, že by povinnost základního materiálního zajištění při prosazování žalobcových práv měla být bez dalšího přesouvána na stát. Žalobcův předpoklad, že bude bez dalšího osvobozen od soudních poplatků, nemůže být legitimní a nemá oporu ani v § 36 odst. 3 s. ř. s. Krajský soud měl s ohledem na výši soudního poplatku za žalobu (2000 Kč) za to, že si žalobce může opatřit prostředky na zaplacení tohoto poplatku od svých členů nebo jinou svou činností a že je důvodné ponechat na žalobci přiměřené materiální riziko pro případ neúspěchu ve věci. Naopak v případě úspěchu ve věci bude žalobci svědčit právo na náhradu nákladů řízení. Krajský soud s odkazem na své usnesení ze dne 1. 11. 2007, č. j. 62 Ca 40/2007 - 41, publikované pod č. 1482/2008 Sb. NSS, uzavřel, že je objektivně spravedlivé po žalobci jakožto občanském sdružení požadovat, aby si materiální prostředky na svou činnost alespoň v základní a nezbytné míře zajišťoval sám.

Nejvyšší správní soud ke kasační stížnosti žalobce usnesení krajského soudu rozsudkem ze dne 8. 4. 2011, č. j. 5 As 79/2010 – 60 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), zrušil jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. V odůvodnění rozsudku poukázal na to, že žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků výslovně upozorňoval na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publikované pod č. 2099/2010 Sb. NSS, v němž rozšířený senát definoval podmínky pro přiznání osvobození od soudního poplatku nemajetným právnickým osobám a ze kterého vyplývá, že rovněž u právnických osob je základní podmínkou pro osvobození od soudních poplatků nedostatek finančních prostředků. Pokud tedy právnická osoba doloží, že skutečně nedisponuje dostatečnými finančními prostředky pro zaplacení soudního poplatku a že by jí byl tudíž jinak odepřen přístup k soudní ochraně, nelze jí při splnění ostatních zákonných podmínek v zásadě odepřít dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Zamítnout v takovém případě žádost o osvobození od soudních poplatků lze jen tehdy, pokud představuje zneužití práva, tedy pokud právnická osoba ve skutečnosti vědomě uspořádala svoji činnost tak, aby

dlouhodobě neměla k dispozici prostředky na svoji obvyklou činnost spočívající ve vedení soudních sporů.

Nejvyšší správní soud dále poukázal na to, že žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl podrobnou argumentaci, proč se domnívá, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, jak byly definovány v citovaném rozhodnutí rozšířeného senátu, a proč se v jeho případě nejedná o popisované zneužití práva. Krajský soud ovšem na tato tvrzení žalobce nijak nereagoval, podmínkami vymezenými v rozhodnutí rozšířeného senátu se nezabýval, přičemž toto rozhodnutí vůbec nezmínil. Namísto toho krajský soud zamítl žádost žalobce s odkazem na svůj starší judikát (usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 11. 2007, č. j. 62 Ca 40/2007 - 41, publikované pod č. 1482/2008 Sb. NSS), aniž by jakkoli reflektoval, že právní názor vyjádřený v tomto judikátu byl citovaným rozhodnutím rozšířeného senátu přinejmenším výrazně modifikován.

V dalším řízení krajský soud přípisem ze dne 2. 5. 2011, č. j. 31 A 66/2010 - 71, uložil žalobci, aby založil do spisu potvrzení o osobních a majetkových poměrech, jehož formulář zaslal společně s výzvou a v němž měl žalobce zejména osvědčit, jaké jsou jeho aktuální skutečné příjmy, výdaje a zdroje, z nichž hradí náklady vlastní činnosti. Zároveň soud žalobce vyzval, aby současně do spisu doložil stanovy sdružení, zápis z členské schůze a výboru sdružení, schválený rozpočet sdružení za roky 2010 a 2011 a zprávu o hospodaření sdružení ve smyslu schválených stanov.

Na základě této výzvy žalobce soudu poskytl potvrzení o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (formulář č. 060) ze dne 18. 5. 2011, v němž prohlásil, že je neziskovým subjektem, jehož činnost je financována prostřednictvím členských příspěvků a neúčelových peněžitých darů. Sdružení nevlastní žádný majetek a nemá žádné příjmy. Sdružení má dluhy v celkové výši 2 900 Kč; jako věřitele žalobce uvedl M. P. (1 500 Kč), J. H. (900 Kč) a M. J. (500 Kč). Dále žalobce do spisu doložil stanovy občanského sdružení, výroční zprávy za roky 2008, 2009 a 2010 včetně závěrečných účtů, rozpočet sdružení na rok 2011, zápisy z jednání výroční členské schůze sdružení za roky 2009 a 2010 a zápisy z jednání výboru sdružení za tyto roky. Konečně žalobce do soudního spisu doložil také řadu vybraných písemností dokládajících veřejné aktivity sdružení.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 31. 5. 2011, č. j. 31 A 66/2010 - 118, žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl. Při posouzení žádosti žalobce krajský soud tentokrát vycházel ze závěrů zmiňovaného usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74. Podle přesvědčení krajského soudu v dané věci byly naplněny předpoklady, vymezené v citovaném usnesení rozšířeného senátu, které brání přiznání osvobození od soudních poplatků, tedy krajský soud měl za to, že se v případě žalobce jedná o dlouhodobou nemajetnost a systematické setrvávání bez dostatečných finančních prostředků.

Krajský soud poukázal na to, že žalobce je občanským sdružením, mezi jehož základní cíle podle stanov sdružení patří mimo jiné účast ve správních řízeních, v nichž mohou být dotčeny ochrana životního prostředí, přírody a krajiny, veřejného zdraví a zemědělského a lesního půdního fondu. Mezi obvyklé formy činnosti žalobce tedy dle

krajského soudu náleží též účast ve správních a souvisejících soudních řízeních týkajících se jím prosazovaných zájmů a cílů. Poplatky spojené s účastí na soudních řízeních proto nutně představují obvyklé náklady spojené s aktivitami žalobce. Žalobce nicméně dlouhodobě realizuje jeden ze základních cílů, pro který byl založen a který je předmětem jeho činnosti, aniž by byl schopen takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má k dispozici. Tomu odpovídá i tvrzení žalobce o jeho nemajetnosti. Žalobce se tedy dle krajského soudu vědomě snaží tento typ obvyklých nákladů na svoji činnost eliminovat tak, že vzhledem ke svým poměrům očekává, že bude od soudních poplatků systematicky osvobozován.

Krajský soud dále zdůraznil, že v předmětné věci nejsou pro popsaný model fungování, který je rovněž otevřeně deklarován, dány zvláštní legitimní důvody, a je proto nutné jej považovat za zneužití práva přiznaného § 36 odst. 3 s. ř. s. a dobrodiní plynoucí z osvobození od soudních poplatků žalobci odepřít, ačkoliv jinak prokázal, že nemá dostatek finančních prostředků. Konečně krajský soud zdůraznil, že uvedené závěry odpovídají konstantní judikatuře Nejvyššího správního soudu (viz. např. rozsudek ze dne 28. 2. 2011, č. j. 4 As 3/2011 - 85) a nejsou v rozporu ani s judikaturou Ústavního soudu, mimo jiné s nálezy ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98, a ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03, s nimiž se rovněž podrobněji vyrovnal rozšířený senát ve zmiňovaném usnesení.

Žalobce (stěžovatel) podal i proti tomuto usnesení krajského soudu kasační stížnost, již výslovně opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti však vyplývají tvrzené důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., neboť stěžovatel namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a dále nepřezkoumatelnost napadeného usnesení spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.

Stěžovatel v kasační stížnosti na prvním místě uvádí, že jakkoli krajský soud v napadeném rozhodnutí vycházel ze závěrů rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyjádřených v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, možnost použití těchto závěrů v daném případě opřel pouze o stručná skutková zjištění, že z dokladů předložených stěžovatelem k výzvě krajského soudu ze dne 2. 5. 2011 vyplývá, že cílem stěžovatele jako občanského sdružení je účast ve správních řízeních a rozhodovacích procesech, v nichž mohou být dotčeny ochrana životního prostředí, přírody a krajiny, veřejného zdraví a zemědělského a lesního půdního fondu, přičemž skutečnost, že si na tuto činnost stěžovatel aktuálně sám neopatřil dostatečné materiální prostředky, je důkazem o tom, že rezignoval na jejich zajištění a bez dalšího přenáší tuto zátěž na stát prostřednictvím institutu osvobození od soudních poplatků.

Předně stěžovatel podotýká, že krajskému soudu byly uvedené skutečnosti, jež pojal za rozhodné pro posouzení věci, známy již od samého počátku soudního řízení, neboť vyplývají přímo z tvrzení stěžovatele uvedených v žádosti o osvobození od soudních poplatků. Doklady, které stěžovatel soudu k jeho výzvě ze dne 2. 5. 2011 doložil, v tomto směru žádné nové informace nepřinesly. Krajský soud tedy při posouzení žádosti stěžovatele vyšel ze stejného skutkového stavu jako v předchozím usnesení ze dne 13. 9. 2010, č. j. 31 A 66/2010 - 28, které bylo zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2011, č. j. 5 As 79/2010 - 60. Podle názoru stěžovatele tedy závěry

krajského soudu, ke kterým dospěl v aktuálně napadeném usnesení, nemohou být akceptovatelné; jejich akceptace by naopak znamenala, že by rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2011 neměl pro stěžovatele žádný význam.

S ohledem na uvedené stěžovatel namítá, že závěr krajského soudu, že pokud je předmětem činnosti stěžovatele jako občanského sdružení účast na rozhodovacích procesech, musí si na tuto činnost nezbytné materiální prostředky opatřit sám, je formalistický a jako takový nezákonný. Pokud by byl takový závěr bez výjimky akceptován, pak by to znamenalo, že by žádné občanské sdružení, které je založeno za účelem uvedeným v § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), nemohlo za žádných okolností dosáhnout na individuální osvobození od soudních poplatků. Takový výklad příslušných zákonných ustanovení dle názoru stěžovatele odporuje judikatuře Ústavního soudu, konkrétně nálezu ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV ÚS 13/98, a nálezu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV ÚS 289/03, a konečně i judikatuře správních soudů, včetně usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, jež s možností individuálního osvobození od soudních poplatků právnických osob (mezi které patří i občanská sdružení) počítá.

Stěžovatel dále rozporuje také závěr krajského soudu, že stěžovatel rezignoval na zajištění materiálních prostředků, tedy jinak řečeno to, že důvodem pro podání žádosti o přiznání individuálního osvobození od soudních poplatků je v jeho konkrétním případě dlouhodobé a úmyslné nevytvoření materiálního základu pro financování této činnosti, které ve smyslu zmiňovaného usnesením rozšířeného senátu jako jediné odůvodňuje zamítnutí takové žádosti i v případě prokázání aktuálního nedostatku finančních prostředků občanského sdružení.

Stěžovatel v této souvislosti poukazuje na skutečnost, že stěžovatel hradí ze svého jak nemalé náklady spojené s kvalifikovaným právním zastoupením advokátem, tak hotové výdaje spojené s vedením soudního sporu, a to jak své, tak i jím zmocněné právní zástupkyně. Tuto skutečnost stěžovatel také deklaroval již v žádosti o osvobození od soudních poplatků, krajský soud ji nicméně ve svém usnesení zcela opomenul. Kasační stížností napadené rozhodnutí je tedy dle stěžovatele v tomto směru nepřezkoumatelné.

Krajský soud dále ve svém usnesení nikterak nezohledňuje to, že stěžovatel je občanským sdružením působícím teritoriálně (na malé obci) a od doby podání žaloby se členská základna stěžovatele téměř zdvojnásobila. Tato skutečnost pak také příliš nekoresponduje se závěry soudu o tom, že stěžovatel dlouhodobě a úmyslně nečiní nic pro vytváření nezbytného materiálního základu pro svoji činnost.

Nadto stěžovatel podotýká, že předmětem jeho činnosti jakožto občanského sdružení založeného za účelem uvedeným v § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny je především účast v řízeních vedených před správními orgány. Tato činnost přitom není finančně nikterak náročná. Materiální zázemí, které stěžovatel vytváří, je tedy dimenzováno právě na to, aby stěžovatel mohl aktivně jednat v řízeních před správními orgány, a nikoliv soudy. Stěžovatel se s poukazem na zásadu presumpce správnosti správních aktů domnívá, že po něm nelze požadovat, aby pro své fungování konstantně

zajišťoval takové materiální zázemí, ze kterého by byl schopen zajistit svou účast ve všech případných soudních sporech navazujících na správní řízení, v nichž vystupoval jako účastník řízení.

Dále stěžovatel namítá, že paušální pojetí osvobozování od soudních poplatků, jež si v kasační stížností napadeném usnesení osvojil krajský soud, zapovídá přístup k soudu všem subjektům, které dlouhodobě nevytváří materiální základ pro svoji činnost, a to bez ohledu na důvody či příčiny tohoto stavu. Správní soudy by měly činit rozdíl mezi občanskými sdruženími s relativně početnou členskou základnou působícími na celostátní úrovni a naopak občanskými sdruženími, která mají malou členskou základnu a působí spíše teritoriálně.

Podle stěžovatele jsou dále závěry krajského soudu v rozporu s čl. 9 Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, publikované pod č. 124/2004 Sb. m. s. (dále jen „Aarhuská úmluva“). Stěžovatel poukazuje na to, že z této úmluvy plyne České republice závazek zajistit, aby dotčené osoby a dotčená veřejnost měly k dispozici rychlé a efektivní prostředky soudní kontroly, které budou těmto subjektům k dispozici dokonce zdarma nebo za nízký poplatek.

Dále stěžovatel namítá, že krajský soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí bez dalšího v podstatě převzal ničím nepodložené úvahy rozšířeného senátu o tom, že kdyby byl býval zákonodárce chtěl, mohl občanská sdružení z poplatkové povinnosti vyjmout cestou osvobození osobního nebo věcného. Z toho, že tak dosud neučinil, pak rozšířený senát dovozuje, že je tímto způsobem zvýhodnit nechtěl.

V této souvislosti stěžovatel uvádí, že již v roce 2004, tedy krátce po vstupu Aarhuské úmluvy v účinnost a nedlouho po vyhlášení nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 289/03, byl zpracován věcný záměr vládního návrhu zákona, který měl mimo jiné i tuto problematiku řešit. V průběhu vládního legislativního procesu se však dospělo k závěru, že namísto speciální právní normy bude zpracována norma obecná, která bude komplexně řešit ústavním pořádkem garantovaný nárok na poskytování bezplatné právní pomoci, přičemž součástí této normy mělo být i řešení, které mělo umožnit naplnit závazky vyplývající z čl. 9 Aarhuské úmluvy. Tento vládní návrh zákona byl připraven k předložení do legislativního procesu v květnu roku 2009; v důsledku červnových voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a následné složité povolební politické situace však k předložení tohoto návrhu zákona Poslanecké sněmovně nedošlo. Zákonodárný sbor tedy o této otázce „nejednal“ nikoliv proto, že by občanská sdružení zvýhodnit „nechtěl“, ale proto, že příslušný vládní návrh zákona nebyl Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR dosud předložen ke schválení.

Konečně stěžovatel poukazuje na to, že usnesením ze dne 1. 6. 2011, č. j. 11 Ca 260/2009 - 163, Městský soud v Praze stěžovateli na základě v podstatě totožných dokladů osvobození od soudních poplatků přiznal, a to poté, kdy jeho předchozí zamítavé rozhodnutí ve věci žádosti o osvobození od soudních poplatků bylo ke kasační stížnosti stěžovatele zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2011, č. j. 1 As 4/2011 - 106. I tato skutečnost je dle názoru stěžovatele důkazem o

tom, že zamítavý výrok kasační stížností napadeného rozhodnutí je projevem libovůle soudního rozhodování.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). S ohledem na skutečnost, že kasační stížnost napadá usnesení krajského soudu, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud v souladu se svou ustálenou judikaturou (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37) nevyžadoval zaplacení soudního poplatku za tuto kasační stížnost.

Nejvyšší správní soud dále posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ustanovení § 36 odst. 3 věta první s. ř. s. stanoví, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků.

Cílem uvedeného ustanovení je formou individuálního osvobození od soudních poplatků chránit účastníka řízení nacházejícího se v nepříznivých majetkových poměrech před nepřiměřeně tvrdým dopadem poplatkové povinnosti. Předpokladem pro osvobození je kumulativní splnění tří podmínek: žalobce o osvobození požádá, nedostatek prostředků doloží a návrh na zahájení řízení není zjevně neúspěšný (věta druhá § 36 odst. 3 s. ř. s.). Institut osvobození od soudních poplatků přitom představuje toliko určitou výjimku ze zákonné poplatkové povinnosti, nikoli bezbřehý, bezplatný přístup k soudu (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2009, č. j. 9 Ans 6/2009 - 71).

K vlastní otázce posuzování nedostatečnosti prostředků pak lze vyvodit obecný závěr, že při rozhodování podle § 36 odst. 3 s. ř. s. soud především porovnává na jedné straně výdělkové a další majetkové a sociální poměry dotyčného účastníka řízení, na druhé straně pak výši soudního poplatku se zřetelem na případné další náklady spojené s předmětným řízením před soudem či povahu věci samé. Výsledkem této úvahy je pak závěr, zda účastníkovi je možné přiznat osvobození od soudních poplatků či nikoli. Ke každé žádosti o osvobození od soudních poplatků je tedy nutno přistupovat individuálně a soud je povinen poměřovat veškerá relevantní kritéria stanovená v § 36 odst. 3 s. ř. s.

Výklad předmětného ustanovení, ve vztahu k případům, kdy o osvobození od soudních poplatků žádají neziskové právnické osoby, byl podán v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publikovaném pod č. 2099/2010 Sb. NSS, podle kterého *„[p]ři posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda*

právnická osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvávala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.".

Podle citovaného usnesení rozšířeného senátu je tedy soud i u právnické osoby při posuzování podmínek podle § 36 odst. 3 s. ř. s. a jejích majetkových poměrů oprávněn zkoumat zásadně toliko, zda právnická osoba má dostatečné prostředky, anebo nikoli. Důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků přitom nese účastník řízení. Na druhou stranu, součástí zkoumání toho, zda právnická osoba disponuje dostatečnými prostředky, musí být i prověření, zda právnická osoba ve skutečnosti nedostatek finančních prostředků nepředstírá. Podle rozšířeného senátu „*[i]ndicií takového předstírání právě vzhledem k odlišnostem podstaty právnických osob od osob fyzických zpravidla bude dlouhodobější fungování právnické osoby bez přiměřeného formálního majetkového zázemí. Jestliže právnická osoba dlouhodoběji funguje v souladu s účelem (cílem), pro který byla založena či který je předmětem její činnosti, aniž by ovšem byla schopna takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má sama právně k dispozici, je to indicií, že ve skutečnosti ekonomické zázemí takové osoby tvoří lidé podílející se přímo či nepřímo, zjevně či skrytě na její činnosti. Takové dlouhodobé fungování tedy naznačuje, že skutečné ekonomické možnosti dané právnické osoby jsou větší než rozsah majetku, který jí (formálně) právně patří, a že ve skutečnosti netrpí nedostatkem prostředků, neboť žádná právnická osoba nemůže jako skutečně samostatná entita dlouhodobě existovat bez dostatečného majetkového zázemí pokrývajícího náklady na její činnost*".

V případě, že v řízení vyjdou najevo takové indicie, je pak podle citovaného usnesení na právnické osobě, aby prokázala, že fakticky nedisponuje prostředky formálně vlastněnými někým jiným, zejména pak fyzickými osobami podílejícími se na její činnosti či jinými právnickými nebo fyzickými osobami, s nimiž ji pojí faktické vztahy. Jelikož nelze po nikom požadovat prokázání negativní skutečnosti, bude na právnické osobě, aby podrobně osvětlila veškeré relevantní aspekty své činnosti a popsala, z čeho jsou financovány a jak vysoké faktické náklady vyžadují.

Z daného usnesení dále vyplývá: „*I kdyby právnická osoba unesla výše popsané důkazní břemeno, bude zpravidla na místě odepřít jí na základě soudního uvážení dobrodiní osvobození od soudních poplatků, bude-li model jejího fungování založený vědomě na tom, že určitý typ obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí zásadně počítat, eliminuje tím, že své poměry (tedy způsob vyřizování činností a financování potřeb) nastaví tak, aby delší dobu setrvávala ve stavu bez dostatečných prostředků. Přesně taková situace by nastala u občanského sdružení zabývajícího se účastí ve správních a soudních řízeních zejména v oblasti ochrany životního prostředí či kulturních nebo urbanistických hodnot, které by administrativní a odbornou agendu s tím spojenou zajišťovalo prací svých členů či příznivců anebo účelově vázanými příspěvky (granty apod.) nepoužitelnými na úhradu soudních či správních poplatků, avšak spoléhalo na to, že vzhledem k nedostatku majetku bude vždy od těchto poplatků osvobozováno. Nutno si totiž uvědomit, že § 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z pravidla – soudní poplatky jsou účastníci řízení z dobrých důvodů (zejména kvůli omezení podání k soudům na ta, která jsou vskutku vážně míněna, a kvůli částečnému krytí nákladů na fungování justice) zásadně povinni platit a pouze výjimečně mají*

být od této povinnosti osvobozeni. Výše uvedený model fungování právnické osoby ovšem ratio *uvedeného ustanovení zcela popírá, činí-li v jejím případě z výjimky pravidlo, a snaží se tedy zákonodárcem stanovené pravidlo eliminovat. Nebudou-li tedy pro výše popsaný model fungování právnické osoby existovat zvláštní legitimní důvody, nutno jej zásadně považovat za zneužití práva daného ustanovením § 36 odst. 3 s. ř. s. Soud proto dobrodiní plynoucí z uvedeného ustanovení za takové situace zpravidla odepře.*"

V první řadě Nejvyšší správní soud podotýká, že krajský soud v posuzované věci neměl pochybnosti ohledně majetkových poměrů stěžovatele, neboť stěžovatel již ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, že nedisponuje žádnými vlastními finančními prostředky a neprovozuje žádnou výdělečnou činnost. V potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech dále uvedl, že nemá žádný majetek ani žádné zdanitelné příjmy; svou činnost stěžovatel financuje z členských příspěvků a neúčelových peněžitých darů.

Uvedené skutečnosti pak potvrzují dokumenty, které stěžovatel krajskému soudu doložil k výzvě ze dne 2. 5. 2011. Z předložených výročních zpráv a příslušných závěrečných účtů vyplývá, že stěžovatel svou činnost financuje z členských příspěvků, případně z darů. V roce 2008 sdružení disponovalo příjmy v celkové výši 1200 Kč (z toho 800 Kč činily členské poplatky), v roce 2009 sdružení disponovalo příjmy v celkové výši 4200 Kč (z toho 2500 Kč činily členské poplatky), a konečně v roce 2010 sdružení disponovalo příjmy v celkové výši 7000 Kč (z toho 3500 Kč činily členské poplatky). Výsledek hospodaření byl za poslední dva zmíněné roky záporný, tj. v roce 2009 hospodaření sdružení skončilo schodkem ve výši 1708 Kč a v roce 2010 byl výsledkem hospodaření schodek ve výši 1500 Kč. Ze zápisu jednání výroční členské schůze konané dne 24. 4. 2010 vyplývá, že sdružení v té době mělo pět členů, tedy o jednoho více než v předcházejícím roce. Podle zápisu jednání výroční členské schůze konané dne 2. 4. 2011 se pak počet členů sdružení zvýšil o dva členy a celkem tedy sdružení v té době (tj. zhruba 2 měsíce před podáním předmětné kasační stížnosti) čítalo sedm členů. Roční členské poplatky zůstaly zachovány v původní výši 500 Kč.

Z předložených stanov stěžovatele je dále zřejmé, že posláním sdružení je ochrana přírody a krajiny a životního prostředí, zjišťování a odhalování faktorů a činitelů negativně působících na stav přírody a životního prostředí a výchovně osvětová činnost zaměřená na všechny generační skupiny obyvatelstva za účelem podpory trvale udržitelného rozvoje života. K dosažení svého poslání sdružení vyvíjí aktivity zaměřené zejména na ochranu přírody a krajiny a životního prostředí, ochranu památek a kulturních hodnot krajinného rázu, ochranu veřejného zdraví a zdravých životních podmínek a ochranu zemědělského a lesního půdního fondu. Tyto aktivity stěžovatel zpravidla může realizovat mimo jiné účastí v řízeních, v nichž jsou projednávány a řešeny spory z toho vyplývající (nejenom tedy účastí ve správních řízeních, jež stanovy příkladmo zmiňují jako jednu z konkrétních aktivit sdružení, ale také účastí v soudních sporech).

Vzhledem k uvedenému tedy Nejvyšší správní soud nemůže souhlasit s tvrzením stěžovatele, že předmětem jeho činnosti jakožto občanského sdružení založeného za účelem uvedeným v § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny je především účast v řízeních vedených před správními orgány, jež sama o sobě není finančně tak náročná jako účast

v řízení soudním, a nelze tudíž po něm požadovat, aby pro své fungování konstantně zajišťoval takové materiální zázemí, ze kterého by byl schopen zajistit svou účast ve všech případných soudních sporech navazujících na správní řízení, jichž se účastnil. Již ze samotných tvrzení stěžovatele je zřejmé, že pro něj není účast v řízeních před správními soudy nic výjimečného ani překvapivého. Již v žádosti o osvobození od soudních poplatků stěžovatel poukazoval na skutečnost, že byl a je účastníkem řízení ve více soudních sporech.

Na základě těchto skutkových podkladů, ze kterých vycházel i krajský soud v kasační stížností napadeném usnesení, tedy lze vyhodnotit celkovou situaci stěžovatele tak, že způsob financování provozu a činnosti stěžovatele nezajišťuje dostatečné materiální zázemí pro hrazení nákladů soudních řízení, na nichž se stěžovatel, s cílem dostát svému poslání deklarovanému stanovami sdružení, účastní. Ačkoliv si stěžovatel musí být vědom toho, že s účastí v soudních řízeních, jež patří mezi obvyklé formy jeho činnosti při ochraně přírody a krajiny a životního prostředí, je neodlučně spjata povinnost platit soudní poplatky, dlouhodobě setrvává ve stavu, kdy jeho příjmy jsou velmi nízké, v řádech několika tisíců korun, přičemž těmito příjmy stěžovatel opakovaně nebyl schopen pokrýt náklady na provoz a obvyklou činnost sdružení. Nelze tedy dospět k jinému závěru, než že stěžovatel spoléhá na to, že bude pro nedostatek majetku od placení těchto soudních poplatků osvobozován. Stěžovatel se tak vědomě snaží určitý druh obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí zásadně počítat, eliminovat tím, že své poměry (tedy způsob vyřizování činností a financování potřeb) nastavil tak, aby delší dobu setrvával ve stavu bez dostatečných prostředků. V takovém případě je nutné stěžovateli dobrodiní plynoucí z osvobození od soudních poplatků odepřít, a to bez ohledu na skutečnost, jak početná je jeho členská základna či zda jde o sdružení působící regionálně, nebo zda působí na celostátní úrovni.

Pokud stěžovatel ke své žádosti o osvobození od soudních poplatků doložil krajskému soudu řadu písemností dokládajících veřejné aktivity sdružení, pak zdejší soud opět odkazuje na zmiňované usnesení rozšířeného senátu, z něhož vyplývá, že „*[a]rgumentem ve prospěch aprobování výše popsaného modelu fungování u některých právnických osob nemůže být ani deklarovaný (a nezřídka i skutečný) účel jejich činnosti, a sice prosazování cílů, které v určitém úhlu pohledu lze ztotožnit s ochranou veřejného zájmu*“. Při výkladu § 36 odst. 3 s. ř. s. má totiž podstatně silnější ústavní relevanci požadavek zajištění skutečné rovnosti přístupu jedinců (fyzických a právnických osob, resp. právnických osob všeho druhu) k soudu. Případné zvýhodnění určitých osob v otázce osvobození od soudních poplatků přísluší zákonodárci, jenž by je mohl na základě svého uvážení zákonem zavést, v daném případě tak však neučinil. „*Za takové situace je nutno vykládat ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. v souladu s jeho dikcí i s jeho účelem, přičemž oba výklady směřují k závěru, že právnická osoba vystupující jako obhájce veřejného zájmu nemůže být jen pro tuto svoji vlastnost oproti ostatním právnickým osobám v právu na přístup k soudu zvýhodněna.*“

Ke stejným závěrům dospěl v kasační stížností napadeném usnesení i krajský soud. Není tedy pravda, jak tvrdí stěžovatel, že krajský soud bez dalšího uzavřel, že pokud je předmětem činnosti stěžovatele jako občanského sdružení účast na rozhodovacích procesech, musí si na tuto činnost nezbytné materiální prostředky opatřit sám. Krajský

soud naopak vycházel z konkrétní situace stěžovatele, přičemž konstatoval, že v daném případě nejsou naplněny zákonné podmínky pro přiznání individuálního osvobození od soudních poplatků, neboť stěžovatel dlouhodobě realizuje jeden ze základních cílů, pro který byl založen a který je předmětem jeho činnosti, aniž by byl schopen takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má k dispozici.

Na stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků by mohlo být nahlíženo jinak, pokud by byla odůvodněna např. náhlou změnou finančních toků, nutností podat větší počet žalob v krátkém období či jinou obdobně závažnou změnou okolností a z toho vzniklými potížemi. Stěžovatel však ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků toliko uvedl, že byl účastníkem řízení ve více soudních sporech, v nichž ze svých prostředků hradil jak soudní poplatky, tak náklady právního zastoupení. Dále stěžovatel poukázal na to, že i v aktuálně vedeném řízení hradí ze svých prostředků náklady právního zastoupení a nehodlá soud žádat o ustanovení zástupce. Důvodem podání žádosti o osvobození od soudních poplatků v daném případě tedy dle stěžovatele není to, že by dlouhodobě a úmyslně nevytvářel materiální podmínky pro financování této své činnosti, ale reálný stav občanského sdružení, které se i s ohledem na délku probíhajících řízení, jichž se účastní, dostalo do určité finanční tísně.

Především musí zdejší soud konstatovat, že výše uvedená tvrzení stěžovatel nijak blíže nekonkretizoval, ačkoliv právě na něm ležela povinnost tvrzení a povinnost důkazní. Stěžovatel měl ve svém vlastním zájmu přesně uvést, k jakým soudům a v jakém časovém horizontu zmíněné žaloby podal a kolik zaplatil celkem na soudních poplatcích. Pokud jde o řízení vedené u městského soudu pod sp. zn. 11 Ca 260/2009, které stěžovatel zmínil v kasační stížnosti, pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že i v tomto řízení stěžovatel žádal o osvobození od soudních poplatků, přičemž stěžovatel sám upozornil na to, že s touto žádostí byl úspěšný.

Zmíněná tvrzení stěžovatele dále nenalézají oporu v dokumentech, které stěžovatel předložil krajskému soudu. Ze závěrečných účtů vyplývá, že výdaje stěžovatele spočívající v platbě poplatků byly velmi nízké, což naznačuje, že tyto částky byly vynaloženy s největší pravděpodobností na správní poplatky. Konkrétně stěžovatel na poplatky vynaložil 100 Kč v roce 2009 a 300 Kč v roce 2010.

Konečně pokud stěžovatel poukazuje na to, že v předmětném řízení hradí náklady na právní zastoupení, přičemž nehodlá soud žádat o ustanovení zástupce, musí Nejvyšší správní soud připomenout, že v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu není zastoupení advokátem povinné; v řízení o kasační stížnosti sice stěžovatel musí být zastoupen advokátem, nicméně v případě, kdy kasační stížnost směřuje proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků, není třeba trvat ani na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem (srov. již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37).

Nejvyšší správní soud dále uvádí, že krajský soud svým výkladem neporušil právo stěžovatele na přístup k soudu či na spravedlivý proces. Podle čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod podmínky a podrobnosti práva na soudní a jinou právní ochranu

upravuje zákon. Jednou z těchto podmínek je i zaplacení soudního poplatku v případě, kdy je poplatková povinnost dána zákonem. Zákonný požadavek zaplacení soudního poplatku za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, který navíc nepředstavuje vysokou částku, nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu, respektive práva na spravedlivý proces. Obdobně vnímá soudní poplatky rovněž Ústavní soud (srov. například nález ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99). Ani stěžovatelem zmiňovaný nález Ústavního soudu ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98, není s napadeným usnesením krajského soudu ani s výše vyslovenými závěry v rozporu. Ústavní soud zde pouze vyslovil, že i právnická osoba může splňovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a to v situaci, kdy soudy v podstatě vycházely ze závěru, že je pojmově vyloučeno těmto osobám osvobození přiznávat, jelikož nelze posuzovat poměry právnické osoby z hledisek sociálních, a navíc by se jen stěží hledalo kritérium pro zjištění majetkových poměrů u právnických osob obecně. Nejvyšší správní soud závěr Ústavního soudu plně akceptuje, pouze zdůrazňuje výjimečnost institutu osvobození od soudních poplatků a nepřípustnost jeho zneužívání. Pokud stěžovatel rovněž argumentoval nálezem Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03, odkazuje Nejvyšší správní soud z důvodu stručnosti na již opakovaně zmiňované usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, v němž se rozšířený senát s tímto nálezem argumentačně vyrovnává.

Stěžovatel v kasační stížnosti dále namítal, že závěry krajského soudu jsou v rozporu s čl. 9 Aarhuské úmluvy, z jehož ustanovení plyne České republice závazek zajistit, aby dotčené osoby a dotčená veřejnost měly k dispozici rychlé a efektivní prostředky soudní kontroly, které budou těmto subjektům k dispozici zdarma nebo za nízký poplatek.

Z preambule a čl. 1 Aarhuské úmluvy vyplývá, že účelem a smyslem práva na přístup k soudu podle čl. 9 této úmluvy je ochrana subjektivních práv jednotlivců i oprávněných zájmů veřejnosti, včetně organizací, a prosazování objektivního práva, a zvláště pak ochrana práva každého na příznivé životní prostředí. Podle čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy by soudní ochrana zaručená tímto ustanovením měla být čestná, spravedlivá, včasná a neměla by vyžadovat vysoké náklady (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2007, č. j. 1 As 13/2007 - 63, publikovaný pod č. 1461/2008 Sb. NSS). Zároveň je však třeba poukázat také na čl. 3 odst. 8 téže úmluvy, podle kterého platí, že *„[k]aždá strana zajistí, že osoby uplatňující svá práva v souladu s ustanoveními této úmluvy nebudou za svou angažovanost žádným způsobem finančně postihovány nebo pokutovány, pronásledovány nebo obtěžovány. Toto ustanovení se nedotýká pravomoci soudů jednotlivých států požadovat přiměřené náklady v soudních řízeních“*.

Jakkoli Nejvyšší správní soud nepopírá, že České republice plyne z uvedených ustanovení závazek zajistit, aby dotčené osoby a dotčená veřejnost měly k dispozici rychlé, efektivní a finančně dostupné prostředky soudní kontroly ve vymezených případech, domnívá se, že s ohledem na výši poplatku za řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (v daném případě - podle stavu před novelou zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, účinnou od 1. 9. 2011 - 2000 Kč) a absenci povinného zastoupení advokátem nelze považovat náklady daného soudního řízení správního za nepřiměřeně vysoké ve

smyslu uvedených ustanovení Aarhuské úmluvy, a to ani v součtu s ostatními běžnými náklady řízení.

Jako zcela irelevantní zdejší soud dále posoudil tvrzení stěžovatele, kterými rozporuje argument rozšířeného senátu vyslovený v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, podle něhož pokud zákonodárce chtěl, mohl občanská sdružení z poplatkové povinnosti vyjmout cestou osvobození osobního nebo věcného, přesto tak ale neučinil. Je nepochybné, že pokud rozšířený senát ve zmiňovaném usnesení poukazoval na záměr zákonodárce, pak měl zajisté na mysli takový záměr, který zákonodárce vtělil do platné a účinné právní úpravy, neboť právě pouze podle aktuálně platné a účinné právní úpravy může soud v daném případě postupovat.

Konečně stěžovatel namítal, že Městský soud v Praze mu usnesením ze dne 1. 6. 2011, č. j. 11 Ca 260/2009 - 163, na základě v podstatě totožných dokladů osvobození od soudních poplatků přiznal, a to poté, kdy jeho předchozí zamítavé rozhodnutí ve věci žádosti o osvobození od soudních poplatků bylo ke kasační stížnosti stěžovatele zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2011, č. j. 1 As 4/2011 - 106.

Nejvyšší správní soud k této námitce uvádí, že jakkoli princip právní jistoty a předvídatelnosti práva je odvozen ze základního principu právního státu (čl. 1 Ústavy) a jeho nerespektováním může dojít k porušení práva na spravedlivý proces (čl. 36 Listiny základních práv a svobod), v daném případě k takovému porušení práv stěžovatele nedošlo. Je nesporné, že stěžovatel byl v označené věci vedené u Městského soudu v Praze od soudních poplatků osvobozen. Zároveň je však nutno vzít v úvahu, že při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud reflektuje vždy aktuální situaci žadatele. Zmiňované usnesení městského soudu nadto není odůvodněno. Nejvyšší správní soud v předmětném řízení přezkoumává usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2011, č. j. 31 A 66/2010 - 118, nezná tedy skutkové okolnosti, ze kterých městský soud při posouzení žádosti stěžovatele vycházel, a nezná tudíž ani konkrétní důvody, které uvedený soud vedly k závěru, že stěžovateli osvobození od soudních poplatků v dané věci přiznal. Pokud stěžovatel poukazuje na to, že původní rozhodnutí městského soudu v označené věci bylo zrušeno rozhodnutím Nejvyššího správního soudu, pak je nutné připomenout, že zdejší soud ve zmíněném rozsudku ze dne 9. 3. 2011, č. j. 1 As 4/2011 - 06, zrušil napadené usnesení městského soudu ze dne 1. 6. 2011, č. j. 11 Ca 260/2009 - 163, proto, že městský soud při posouzení věci vyšel z právního názoru, který byl již v době jeho rozhodování překonán již opakovaně uváděným rozhodnutím rozšířeného senátu. Z toho důvodu, jak dále zdejší soud zdůraznil, městský soud při posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků vůbec nezjišťoval a nepřihlédl k jednotlivým aspektům způsobu financování činnosti stěžovatele. Konečný závěr ohledně toho, zda stěžovatel v dané věci měl být osvobozen od soudních poplatků či nikoli, však Nejvyšší správní soud v uvedené věci nevyslovil a nevyslovil ho ani v nyní posuzované věci v předcházejícím rozsudku ze dne 8. 4. 2011, č. j. 5 As 79/2010 – 60.

Nejvyšší správní soud konečně podotýká, že jeho dosavadní judikatura je v posouzení předmětné otázky zcela konzistentní a ustálená, přičemž jde o názorovou shodu napříč jednotlivými senáty. Zdejší soud již v řadě obdobných případů konstatoval, že není na místě zprostit povinnosti zaplatit soudní poplatek takovou právnickou osobu,

jež se vědomě snaží určitý druh obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí zásadně počítat, eliminovat tím, že své poměry (tedy způsob financování potřeb) nastavila tak, aby delší dobu setrvávala ve stavu bez dostatečných prostředků (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2011, č. j. 5 As 90/2011 - 37, ze dne 28. 6. 2011, č. j. 4 As 14/2011 - 25, ze dne 20. 7. 2011, č. j. 1 As 52/2011 - 36, ze dne 30. 3. 2011, č. j. 2 As 33/2011 - 44, ze dne 19. 1. 2011, č. j. 2 As 88/2010 - 76, a ze dne 30. 7. 2010, č. j. 8 As 48/2009 - 93).

S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud v intencích § 36 odst. 3 s. ř. s. řádně posoudil, zda jsou v daném případě naplněny zákonné důvody pro osvobození od soudních poplatků, a dospěl ke správnému závěru, že v případě stěžovatele tomu tak není, neboť jeho rezignace na opatření si těch nejzákladnějších prostředků pro svoji činnost nemůže znamenat, že by povinnost jeho základního materiálního zajištění při prosazování jeho práv měla být bez dalšího přenášena na stát. Tato úvaha krajského soudu nevykazuje prvky libovůle a je z ní dostatečně patrné, na základě jakých důvodů krajský soud ke svým závěrům dospěl. Na uvedeném nic nemění ani to, že krajský soud v odůvodnění svého usnesení nereagoval na každý dílčí argument či tvrzení stěžovatele. Podstatné je, že se vypořádal s jádrem argumentace, o kterou stěžovatel svou žádost o osvobození od soudních poplatků opřel.

Stěžovatel tedy neuspěl ani s námitkou nepřezkoumatelnosti kasační stížností napadeného rozhodnutí ani s námitkou nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, když Nejvyšší správní soud obě uplatněné stížní námitky posoudil jako nedůvodné.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů řízení, z obsahu soudního spisu však plyne, že mu žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3,
§ 120 s. ř. s.).

V Brně dne 21. prosince 2011

JUDr. Lenka Matyášová, Ph.D.
předsedkyně senátu